

Előfizetési díj:

Postán vagy Pécssett házhoz küldve: egész évre 5 ft., fél-évre 2 ft. 50 kr., negyed évre 1 ft. 25 kr. egyes szám 10 kr. Megjelenik minden szombaton. Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvkeres. (Széchenyi tér).

Szerkesztői iroda:

Ferencciek utcája 22. sz. I. emelet. Kéziratok vissza nem küldetnek

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára:

Egy öt-hasasos petit sor egyszeri megjelenésért 6 kr. 3-szori 5 kr., 10-szeriért 4 kr. fizetendő. — Minden hirdetés után 30 kr. bélyeg díj fizetendő. A nyílt tér 1 petit sora 10 kr. A hirdetési díj előre fizetendő.

Kiadó hivatal:

Taizs Mihály nyomdájában
Majláth-tér 2. szám alatt.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauborn Antal úr a városbázi épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, és Feszti Károly úr könyvkötő üzletében, Király utca (nemzeti kaszinó épület), valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Lesz új adó, ha az ördög rásegít!

Készül a terv, készülünk mi is emberek, jó lelkek fizetni; mert még nem elég, a mit eddig fizetünk. De már lehetetlen eltitkolni a felháborodott kedélyek zibongó moráját. A főváros népgyűlésez. Kassán, Pozsonyban, Aradon nagy az izgatottság a tervezett új fogyasztási adó miatt.

A pénzügyminiszter terve két felé egyszerre mér elviselhetlen csapást: megnyomorítja a gyarmatárusok üzletét és megvonja a szegény néposztálytól ennek leggyakoribb élelmét. A ki tudja, hogy hány száz ezer ember fölélelmi cikkét képezi például a kávé, az megérti, hogy e néposztály közt a tervezett adók miatt valódi rémület mint uralkodhatik. A sör megdrágítása miatt torradalom nem tör ki, de a pálinka-árusok annál jobb üzleteket fognak csinálni azontul, ha a tervezett adó nem csakugyan törvénynyé válnék.

Jól megy, nagyon jól! Csak még több adót vessetek oda fenn nagylelkű nagyok, hisz igen könnyen viseli még az ország terheit. Ép, erős, egészséges hazánk, nincs semmi baja, csupán a torka véres; de ti ezt nem látjátok. Ti, kiket pazar fény vesz körül, nem látjátok a nyomorok sötétségében szenvedőt, a vérező nemzetet.

Vagy ha látjátok, akkor tigriekkel cseréltetek szívet. Különben ez sem lehet; mert testvéreit a tigris sem falná fel és ti erre is képesek lennétek.

A mit tűz, víz, jég, földrengés, Isten csapásai el nem rombolnak, el nem pusztítanak, azt ti veszitek el adó fejében. Ezért él, küzd és szenved a nép.

Ne legyen a nép elkéseredett, azt mondjátok, midőn ily szomorú, ily kétségbeesztő körülményekhez, oly iszonyu dolgok is járulnak, hogy a katonágyrészt a szegény nép véres verejtékén élő, dőzsölő katoná, kinek reánk örködni kellene, kinek saját vére árán kellene benünk megóvni: ez támadja meg a békés honpolgárt és kiontja véré, — s miért? Semmiért! Ez tiporja sárba nemzeti jelvényünket, ok nélkül.

És mindezekre, a ki orvosságot

TÁRCZA.

Fáj a szívem...

Fáj a szívem esztendő a bánata,
Jól esnek, ha valaki megnyugtatta.
Átruházom bűm felét, de nincs kire:
Elszakadt a rózsabimbóm messzire.

Utra készül kedvesemnek jó anyja,
Tűszőlő a két pejsikő, már rohanna...
Magzatjához viszik őt, a jó szívet,
Kivázták a szeméből, hogy siet.

Kedvesemnek édes anyja ne menj még,
Annyi minden a mit tőled üzenék!
Kevés ahhoz ez a rövid pillanat,
Mikor ugyanis elvesztetem szavamát.

Azt üzenem annak, kihez törekszel:
Csókolom a szíved, lelkét ezerszer.
Mondj meg neki, hogy szerelmem most is még
Tiszta lánggal ég iránta, úgy mint rég.

Mondj meg neki, az anyjának, jó anyja:
Ha mindennap ezer évig tartana,
Mégsem volna annyit perze, órája,
Mint a hányás-ér sőhajtók utána.

El is mennék hozzá, jaj! de nem lehet,
Köve tart, a mostoha sors engemet
Élküldöm a lólkem, ha magam
Nem mehetek... de hisz az már nála van.

Mondj el neki: örökké mi bús vagyok,
Napról-napra váltig jobban hervadok.
El van zárva szívemtől a boldogság,
Mint a bűnös lélektől a mennyország.

Én Istenem! mért nem szabta mértéked
A többinél kurtábbra ezt az életet?
Hisz a hiányt, különbséget mikor mi
Együtt leszünk, ki lehetne pótolni.

Kulesár József

nyujtson, nincs ember, — nincs Isten!

De egyszer jöni kell a vég-órának.

Csak növeljétek az aggodalmakat, fokozzátok a keserűséget, majd nektek is jut belőle elég.

Csak tovább!

Adóztassátok meg a száraz kenyert, a vizet, melylyel hitvány szolgáló életünket tengetjük. Végre pedig adóztassátok meg a levegőt, melyet beszívunk; akkor legalább, a ki nem tud fizetni, az adók áradata által koldusbotra jutott nép, éhen hal, megful lég hiányában, így legalább többé nem fog nektek adózni, hanem adózik az Istennek azon bűneiért, melyekkel az által bélyegezte meg magát, hogy szabad embernek teremtve, gyáva ebként hunyászodott meg előttetek, midőn ti a lánczot nyakára vetettétek.

Olyan az adó nálunk, mintegy folyton emelkedő torony, mely addig emelkedik, addig nő, míg alatta a talaj, nem bírva a terhet, megrázkódik és a torony összedül magával temetve építő mestereit.

Jó lesz vigyázni oda fenn!

Várady.

— Az osztrák-magyar vámerkezlet ismét eredmény nélkül oszlott szét. A nézeteltérések, melyek a német javaslatot illetőleg a két, t. i. a magyar és osztrák kormány közt eddig fennállottak, most sem voltak kiegyenlíthetők, sőt lényegben most is ugyanazok, mint voltak egy év előtt. Eneffogva az értekezlet csakis arra szorított, hogy mind két fél a magas álláspontját tüztesen körvonalozta. A további írásbeli érintkezéstől a két kormány között sem várható az eddigi előzmények után több eredményt.

— A bélyeg- és illetékügyi törvények és szabályok újítására vonatkozólag Szapáry pénzügyminiszter előterjesztett két javaslatot. E két javaslat minden tekintetben méltó párja az új adókezeltési javaslatnak. Az ember elcsodálkozik, hogy akadtak pénzügyminiszter, a ki ilyen javaslatokat elő mer terjeszteni. A bélyeg- és illetékügyi javaslat a többi közt felülmúlja a joghatályt váltókra, kötelezvényekre; nyugtatványokra, szerződésekre, egységekre, utalványokra, számlákra stb. névre, melyek nincsenek, vagy kellőleg nincsenek megbélyegezve. A joghatály felülmúlja a közgazdasági ügyekben is, ha a beadvány nincs kellőleg megbélyegezve! Hemzseg a javaslat ily monstruozus határozatoktól, melyek, a magyar honpolgárnak, nem csak meglovó, de még szerezendő vagyonát is a fiskus prédájává dobják oda. A budapesti ügyvédi kamara behatólag fog e szörnyemunkálatlalt foglalkozni.

Ez az én életem.

Ez az én életem,
De sötét, szomorú,
Nem érek örömet,
Ha nem is bánat a bű.

Szeretnék örülni,
Szeretnék vigadni,
De Isten tudja mi,
Visszatart valami.

Szeretnék szeretni,
Volna is lány, a kit;
De szívem oly hideg,
Hogy visszatartorít.

Ugy érzem, gondolom,
Kieltem magamat,
Nekem már örömet
A földön mi sem ad.

Ugy vagyok, mint a kit
A sirba zártak már,
Ha a nap sűt is rám
Nem hevít a sugár!

Várady Ferencz.

Bereniensis vagy Baraniensis.

E lap 46-ik számában Sterba úr a Baranya — Berény szavak magyarázata után mely közte a Gareis közt vitassá lón, reám hivatkozik hogy Cottus Baraniensis alatt Jász-Berényt kell-e érteni vagy annak hogy Bereniensis s Baraniensis egy és ugyanaz akkor elfog dólni valjon Baranya neve a Brnye-Brenyevártól vagy máshonnan származott-e?

En mint e téren anyaggyűjtő ki magam kritikuskam nem tartom s közlésben a tárgyilagosságot előadást szerettem, adataimból a következőket adom elő. A

— A közjogi alapon álló ellenzéki képviselők, kik eddig az „egyesült ellenzék” és „párton kívüliek” klubját alkották végre egyesültek egy klubba, de elveik eltéréseinek határozott fenntartásával. — Ilyen sem volt még.

— A Journal des Debats egy új hirt bocsát világgá erről a szerencsétlen közgyes monarchiáról. A francia diplomáciai körökben, ugyanis arról suttognak, hogy a Lothringen-Habsburg ház a dualisztikus rendszert a szlávok érdekében trialismussá szándékozik átváltoztatni, — de e terve a németek részéről ellenállásra talált. Ha tekintetbe vesszük a monarchia galicziai útját, a csehek dédelgetését a bécsi udvar részéről, s a bosnyák Hinterlandot, ugy a hír nem lehetetlen.

— Az „Augsburger Allg Ztg.” a költségvetési vitáról a következőket írja: „Rögtön a költségvetési vita kezdetén két nyilatkozat történt, melylyel érdemes foglalkozni. Az egyiket Szonthag, mérsékelt ellenzéki képviselő tette, ki azt a kevéssé öröndetes” helyzetet, melyben a magyar állam pénzügyileg van, az Ausztriával való vám szövetségnek tulajdonítja és a két év előtt kötött szerződés megszüntetését és a vámsorompók fellállítását követelte. Kétségtelen, hogy a legközelebbi választásoknál, a vámszerződés megszüntetése jelszó fog lenni. A szélsőbaloldal, — mely a perszónál unió alapján áll, — különben is felakarja állítani a vámsorompókat, s ugy látszik a mérsékelt ellenzék magáéva tette ez eszmét. Nem szabad e dolgot kiesinyíteni, mert a Lajthán tul is van egy párt, mely Magyarországtól gazdaságilag külön akar válni, hogy szorosabbá tegye a német tartományok és az Ausztriai közti kapcsolot.

Országgyűlés.

A képviselőháznak nov. 16-án nevezetes napja volt. — Bittó István, kinek a kormányelnökséget le kellett tenni, hogy helyt engedjen az elveit szegre akasztott Tiszának, mert ezek vállalkoztak az ország zilált pénzügyeit rendezni, kérdőre fogta Tiszát, hogy kormányzatának hat éve alatt ugyan mennyire rendezte a pénzügyeket? — Bittó konstatálni kívánta, hogy Tisza az 1857-ki kiegyezési művet meghamisította, az ország közgazdasági érdekeit 1878 ban feladta, a bosnyák kaland által az ország közjoga ellen cselekedett, ő okozta, hogy a közjogi alapozni hit meg van ingatva, hogy a függetlenségi párt megháromszorozta magát, és hogy ha a régi deakpárti alapot visszahozni nem sikerül már senki sem lesz képes megakadályozni a függetlenségi pártnak túlnyomó többségbe jövetelét.

Bittónak e nem várt és nagy feltűnést okozott felszólalása után megpróbálkozott Tisza fegyvertárában valamennyi kofa argumentumával kifogni azon és a mult napi szónokokon, de a hangulatot megváltoztatni képes nem volt. — Mame-lukjai közül megelőzőleg szóltak Beöthy Ákos és Prileszky Tádé, pártuk részéről

régi írók nemcsak Baranya megyét de Berény megyét is említenek s hogy e kettő egy és ugyan azoknak nem vehető azt már a tudós világ tisztába hozza.

A tudományos gyűjtemény melyet jeles Horváth Istvánnak szerkesztett 1827-ik évben IV. K. nemkülömbben Fekete Lajos „Jászok története (1861-ik év 110 lap)” bővebben írnak a Berény névről s ennek magyarázatával, s hogy az olvasót ne fárasssam ezen művek felkeresésére adok belőlök kivonatot. A fejtegetés Jászberény nevével kezdődik mely hely mindnyáunk előtt egy ismeretes mint a Jászok és Kunok fővárosa erről így írnak: Jászberény főhelye a jászok s kunoknál a Zagyva partján. Igen régi hely Oklevelekben Bellén szálásának iratik Sigmond király 1407 s 1412-ik évi privilegiumaiban Jász Bewolen szállásának Korvinus Mátyás király 1469-ben, ugy Ulászló 1492-ben Berén szállása széknek (Sedes Berény szállása) II Ferdinánd király 1625-ben már dászberény M. V.-nak (Oppidum Jászberény) nevezik. — A régi krónika (II. R. 21 ft. 45 kr.) már Szent István korában említi mint Berén megyét. Magyarországi törvénykönyvében szintén mint Comitatus Bereniensis jó elő. Nevét Berény régi magyar vitéztől nyeri.

Ezek előadása után lehet következtetni, hogy valamint Hont vármegye Hont vitéztől, Pozsony megye Poznán német lovagtól kapta nevét, így Berény megye is mely elenyészett Berény vitéztől vette fel nevét meglehet állapítani azt is hogy volt Comitatus Bereniensis a Dunán innen részen s az nem tévesztendő össze a Comitatus Baraniensissal mely most is szerepel a dunántúli részen. En közöltem

Kállay János a hábarékból Tisza után Prelszky Ágost és végül a pénzügyminiszter. November 19-én befejeztetett az első házban a költségvetés feletti általános vita. — Pártunk embere Bodogh Albert nyitotta azt meg ezután Strazimir Károly horvát képviselő hosszú panaszsort adott elő a magyar kormány tulkapasáiról és a horvátok sérelmeiről, mintha nem is a horvátok lettek volna azok, kik az ő jogaikat sértő Tiszakormányt tükön bokron át támogatták, kiknek tömör szavazata nélkül rég meg bukott volna. — Németh Albert ki csak imént jött vissza Baracomból levágta a függetlenségi párt ellen intézett álnok támadást az Ausztriai elszakadási vágyakat illetőleg figyelmeztetve a házat Kossuth Lajosnak a váci választókerület elnökéhez intézett levelére, melyben kijelenti, hogy a Habsburg házból származó uralkodónak hí alatt valóba tudna lenni, hogyha azon uralkodó az önálló Magyarországot koronáz királyá lenne; — a pártnak Kossuth Lajossal szolidaritása nem lehet egyértelmű az elszakadási vágyakkal.

Következtek a pénzügyminiszter és az előadó nem különben Helfy J. zárbeszédei, azután a többség a függetlenségi párt ellenében elfogadta általánosságban a költségvetést.

Nov. 20-án a részletes vitában pártunk néhány emberének felszólalásai ellenében egymás után szavazattal meg a temérdek millió az udvartartásra, horvát szlapon beligazgatási költségekre, miniszter elnökségre, ő felsége személye körüli és a belügyi miniszterium költségeire.

Nov. 22-én a pénzügyminiszteri tereza volt napirenden és ez alkalommal felmerült az új fogyasztási adók és az államjavak eladásának kérdése. — A vita nem lett befejezve. — A napirend előtt a ház elfogadta Krassó és Szászvármegye egyesítése feletti törvényjavaslatot.

Nov. 23-án hosszú vita után meghatározta a kormány többsége a haza szent földének az államjavnak elárúsítását és felhatalmazta reá a pénzügyminisztert. — A függetlenségi párt és a többi ellenzékiek ellen szavaztak.

Nov. 24-én néhány interpellációra adott miniszteri válaszok után a közmunka és közlekedési miniszteri költségvetés került napirendre, a tárgyalás azonban nem fejeztetett be. — Ez ülés végén Irányi D. interpellációt intézett a vallástügyi miniszterhez a végett, hogy a kath. egyházi önkormányzat ügyében beterjesztett kongresszusai javaslat most már tized fél év óta mért nem hagyottott helyben, vagy hogy ha az ellen törvényes kifogások tehetők miért nem közzölte azokat a kongresszussal és szándékozik-e a miniszter ezen mulasztását jóvá tenni?

Külföld.

Konstantinápolyi és cetera táviratok szerint Dervis pása nov. 23-án bevonult török katonasággal Dulcignoba és felhívta a montenegrói had parancsnokát, hogy Skunijában Bedri bejli irja alá a katonai

Baranya megyéről nézetemet s adtam a névnek magyarázatát e lap 39 számában, így azt nem ismételem hanem áttérek a Berény szó magyarázatára.

Berény jelentősége a Csere-bere szótól vehető ki, mert Bere oly idősok volt melyre a vásárlást igénylő vidék lakosai teendőit végezte Bere = ponnutatio feltelesen egyezkedési hely hol egy dolog a másikért természeti alakban adatott s vétetett. — Ilyen helyek lehettek Lovas Berény a hol lóvásárló hely volt, Veres Berény melynek területe veres fővennyel bírt.

Keresztesi József egy tartja hogy a Berény szó megfelelt a Barán szónak s mind azon helyeket melyek Barány nevet viselnek Barány tenyésztési helyesnek tartja.

A régi írók szerint a Danántúli Pannonikus nép egyrésze szintén viselte a Berény nevet s ezek állították a római Brennus nép maradványai kiket Breucusoknak is neveztek.

Állítják hogy ezen Breucusok a mostani jászok elődei voltak s hivatkoznak azon feliratos kőre mely a daruvári fűrdőnél találtatott s melyen e szavak is „Ras publice yassoni” is találtattak.

Bél Mátyás szerint, ki a Berény család genealogiáját 1231 évtől vette fel a helyneveket ezen család névtől származtatja. — Pray György (Libro 5 Annalium T. II. p. 290 l.) említi Brini Pált vervei vezér hát ki több földrészt kapott e hazában s azokat maga nevével Brini = Barány nevezte el Jerney (Magyar nyelvinkesek) című művében felsorolja a Berény hely-

egységét. — Most még az a nagy kérdés, vajjon az albán liga serege megengedi-e Dulcignonak megszállását a montenegróiak által fegyveres ellentállás nélkül. — A nemzetközi hajóhad még mindig Cattaróban vesztegel.

Az irországi helyzet komolyságát semmi sem jellemzi annyira, mint azon körülmény, hogy a parlament november 26-ikáról december 2-dikára napoltatott el. Noha a kabinet azon tagjai, kik Irországból kivételes állapotot akarnak behozni, Brightnek és Clamberlainnek koncepcziókat tettek, mégis úgy látszik, hogy nem igen bíznak a béke fenntartásában Irországból. Az, hogy a parlament csak 6 napra napoltatott el, oly praecedens, melyhez hasonlóan Anglia parlamenti történelme nem bír fölmutatni. A parlament egyenesen csak azért hivatik ismét össze, hogy Irországból a Habeas corpus törvény felfüggesztessék.

Felhívás.

A függetlenségi párt összes tagjainak.

Az országgyűlési függetlenségi kör, elérkezettnek látván az időt, ezennel felhívja a párt tagjait országzseregre, hogy tekintettel a közelgő képviselő választásokra a párt-szervezkedést teljes erővel megindítani méltóztatassanak.

A párt t. tagjainak tudomásuk van a felől, hogy a közvélemény áramlata, minden rétegben, felénk fordult, de bizonyosan osztják azon nézetünket is, hogy ezen kedvező körülmény nem az önként beállandó jó eredményeknek telítell való bevárására, sőt ellenkezőleg tevékenységünknek fokozására kell, hogy ösztönözzen mindnyájunkat. Bizzuk istenben és tartuk szárazon a puskaport.

Nem tartja az orsz. gy. f. kör hivatalának, hogy a szervezettek megállapítására vonatkozólag valami új szabályzatokat ajánljon az elvtársak figyelmébe; azoknak keretében, melyek eddig gyakorlatban voltak, elegendő tért találhat a meggyőződés parancsolta kötelesség érzete és az áldozat kész hazafiság arra, hogy elveinknek diadalra juttatása érdekében megtegye mind azt, a mi tőle kitellik.

A párt-szervezkedés minél előbb foganatba vételét kéri az országgyűlési függetlenségi kör, különösen azon oknál fogva is, hogy egy országos pártértekezlet megtartása, mely 1881. évi január hó 23-án lett kitzttve, annál czélszerűbben legyen megalkotható. Ezen országos értekezletnek tagjai lennének:

1. Az országgyűlési képviselők.
2. Minden választókerületnek egy-egy megbízottja.

A megbízottak kijelölésére nézve a következőket ajánljuk t. elvtársaink figyelmébe.

Ott, hol pártunk szervezve van, illetőleg hol a szervezkedés még kellő időben foganatosítható lesz, méltóztatassanak a választókerületi elnökök pártértekezletet tartani, s abból az országos értekezletnek leendő tagjait megválasztani. Oly helyeken nevezetesen nagyobb városokban, hol két vagy több kerületnek egy közös pártelnöke van, méltóztatassék az illető elnök

neveket s mindegyiknél megmondja, hogy a régi okmányok mely időből említik s megkülönbözteti más nevektől úgy hogy ezen gyűjtemény Sterba s Gareis uraknak kellő felvilágosítást nyujthat a vitás tárgyban. —

Ottokocsy Floris (Origines Hungaricae 1690) szintén értekezik a Berény nemzetség névről s azt Bormonon néven mint Jász eredetűt tünteti fel s ezt tudós Kállay Ferencz Berényre magyarisítja.

Podhradszky (Béla király névtelenje 355.356.) említi, hogy a jászok a Dráva s Száva vize között első telepítőik volt. Dravum inter Savumque colebant Jasi” s a nyelvökre megjegyzi, hogy szlávok lehettek s nevéket nem a Jász szótól hanem a tót Jaziknyelv szótól vették. Ide telepédéstük idejét 901-re teszi. E szerint ha őket Kállay s több más írók Berény névnek nevezik úgy a Baranya megye nevé is lehet örölteve azon névből magyaráni.

Tovább mehetnek az adatok előterjesztésében, de nem akarok Sterba és Gareis urak között személyeskedést előidézni mert a fő czél a tudományterjesztése s kivált helynév magyarázatoknál különböző nyelvekre van szükségünk s a szláv nyelvből való magyarázatot nem szabad megvetni.

Ezen Berény név magyarázatáról „Helynevek Magyarazója” című gyűjteményben II. füzet bővebben írtam s ott és kimutattam miszerint volt Berény megye is; de ez a mostani Jászberényre értendő, Baranya megye pedig ugyan az mely most is fenn áll.

Rész Ensel Sándor.

